

Brottsoffermyndigheten

Finska

Tietoa viharikoksista

Tämä esite on tarkoitettu sinulle, joka olet joutunut tai olet vaarassa joutua viharikoksen uhriksi. Saat lisätietoa siitä, mitä viharikokset ovat, mitä oikeuksia sinulla on uhrina, kuinka rikosilmoitus tehdään ja tuesta, suojelusta ja avusta, joita yhteiskunta voi tarjota.

Oletko joutunut viharikoksen uhriksi?

Rikoksen uhriksi joutuminen voi olla vakava loukkaus. Jos rikos tapahtuu sen perusteella kuka olet, loukkaus muuttuu vieläkin vakavammaksi. Tällöin saatat olla joutunut viharikoksen uhriksi.

Ruotsissa laitton syrjintä ja kiihotus ihmisryhmiä kohtaan luokitellaan viharikoksiksi. Mikä tahansa rikos voidaan kuitenkin lukea viharikokseksi, jos motiivina on hyökätä uhrin identiteettiä vastaan. Tämä voi perustua

- ihonväriin
- kansallisuuteen tai etniseen taustaan
- uskontoon
- seksuaaliseen suuntautumiseen
- sukupuoliin
- sukupuoli-identiteettiin tai sen ilmaisuun
- muihin vastaaviin olosuhteisiin.

Sinun ei tarvitse kuulua mihinkään näistä ryhmistä voidaksesi joutua viharikoksen uhriksi. Riittää, että rikoksen tekijä uskoo sinun kuuluvan ryhmään tai yhdistää sinut ryhmään liittyviin asioihin. Viharikos voi kohdistua yksityishenkilöihin, mutta myös esim. journalisteihin, tutkijoihin ja poliitikkoihin, jotka osallistuvat julkiseen keskusteluun.

Viharikos voi kohdistua myös uskonnollisiin tai kulttuurisiin ryhmiin kytkeytyviin rakennuksiin tai paikkoihin, kuten synagogiin, moskeijoihin tai yhdistystiloihin.

Viharikos voi johtaa kovempiin tuomioihin

Viharikoksen tekijä voi saada oikeudessa kovemman tuomion.

Esimerkiksi uhkailusta tai pahoinpitelystä voi saada kovemman tuomion, jos niiden todetaan olleen viharikoksia.

Missä rikos tapahtuu?

Viharikos voi tapahtua missä tahansa. Se voi tapahtua kotona, koulussa, työpaikalla, Internetissä tai muussa paikassa. Yhteistä kaikille viharikoksille on, että ne perustuvat yleensä ajatteluun, jossa tietyt ryhmät ovat ylivertaisia ja toiset heikompia. Antisemitistisissä viharikoksissa juutalaiset voidaan kuitenkin esittää myös ylivertaisena ryhmänä, jolla on paljon valtaa ja mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnassa.

Rikokset voivat olla muodoltaan erilaisia. Saamelaisiin kohdistetut viharikokset voivat olla esimerkiksi porojenhoitoon kohdistuvaa väkivaltaa tai ilkivaltaa.

Afrikkalaistaustaiset ruotsalaiset, romanit ja seksuaalivähemmistöt saattavat esim. joutua väkivallan ja häirinnän uhriksi pelkästään julkisilla paikoilla näyttäytyessään. Uskonnolliset viharikokset voivat olla esimerkiksi huntujen riisumista uhrin päältä tai antisemitististen salaliittoteorioiden levittämistä verkossa.

Usein ajatellaan, että viharikoksissa on aina kyse yksittäisistä vakavista väkivaltatapauksista, mutta tämä ei välttämättä pidä aina paikkaansa. Viharikoksissa voi olla kyse myös uhkailusta tai loukkaavasta kommentoinnista, mikä on huomattavasti tavanomaisempaa. Niihin saattaa myös liittyä syrjintää henkilön ollessa tekemisissä yritysten tai viranomaisen kanssa

Viharikos vai syrjintää?

Arkipuheessa syrjimisellä viitataan usein erilaisiin epäoikeudenmukaisiin käyttäytymistapoihin. Jotta epäoikeudenmukainen käytös voidaan lain mukaan määritellä syrjinnäksi, sen täytyy kuitenkin perustua johonkin syrjintäperusteista. Lain mukaan epäoikeudenmukainen käytös voidaan siis tulkita sekä laittomaksi syrjinnäksi että syrjinnänvastaisen lainsäädännön alaiseksi syrjinnäksi.

Laiton syrjintä on viharikos, jota säännellään rikoslaissa. Olet voinut joutua viharikoksen uhriksi jos esim. et ole saanut palvelua tai päässyt johonkin paikkaan samoilla ehdoilla kuin muut. Ainoastaan yritykset tai julkisten tilaisuuksien järjestäjät voidaan tuomita laittomasta syrjinnästä. Tuomio vaatii, että henkilö on syrjinyt tietoisesti, ja että sinua kohtaan on ”ilman varteenotettavaa epäilystä” kohdistunut syrjintää.

Syrjinnän vastainen lainsäädäntö kieltää syrjinnän työelämässä, opetuksessa ja useilla muilla yhteiskunnan alueilla. Se kattaa myös ikään tai vammaisuuteen perustuvan syrjinnän, eikä vaadi, että sinua eriarvoisesti kohdellut henkilö tekee niin tahallaan: Saatat siis olla oikeutettu korvauksiin, vaikka sinua syrjineellä henkilöllä ei olisi ollut tarkoituksena tehdä niin. Syrjintää käsitellään useammin syrjinnänvastaisen lainsäädännön kuin laittoman syrjinnän määritelmien perusteella.

Lisää tietoa syrjinnästä löydät osoitteesta do.se

Jos sinua on syrjitty, voit ottaa yhteyttä poliisiin tai Yhdenvertaisuusvaltuutettuun. Voit ottaa yhteyttä myös syrjinnän vastaiseen virastoon. Näiltä tahoilta saat apua, tietoa oikeuksistasi ja toimintaohjeita.

Viharikosten seuraamukset

Rikoksen uhriksi joutuneet saattavat reagoida eri tavoin. Joidenkin reaktio saattaa olla esim. shokki, huoli ja pelko, kun taas toisia asia ei vaivaa yhtä paljon. Pitkällä aikavälillä rikoksen uhriksi joutuminen voi johtaa sairauslomiin, masennukseen ja ahdistukseen. Tämä pätee kaiken tyyppisiin rikoksiin, ja on tärkeää, että haet apua, jos voit huonosti.

” Pelkään joutuvani uudelleen uhriksi. Nukun huonosti ja kärsin stressistä myös kotioiloissa. ”

Viharikoksen uhriksi joutumisella voi olla myös toisenlaisia seuraamuksia. Uhriksi joutunut saattaa esim. alkaa piilotella uskonnollisia kytköksiään, vältellä tiettyjä paikkoja tai lopettaa toimintansa politiikassa tai järjestöissä välttääkseen joutumasta uudelleen uhriksi. Viharikoksen uhriksi joutuminen verkossa voi johtaa siihen, että uhri alkaa muokata ilmaisutapaansa tai päättää olla vaiti. Rikokset voivat myös tehdä sekä uhrin että tämän lähipiirin olosta turvattomamman.

Viharikokset saattavat heikentää elinolosuhteita myös laajemmin. Heikossa asemassa olevien ryhmien edustajat saattavat kokea, ettei heillä ole mahdollisuuksia yhdenvertaiseen sijaan yhteiskunnassa tai politiikassa. Seurakunnat ja yhdistykset saattavat joutua taloudellisiin vaikeuksiin korotettujen turvallisuusvaatimusten myötä.

Tuki ja apu

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi, sinun on mahdollista saada erilaista tukea ja apua. Rikosilmoitusta tehdessäsi saat tietoa siitä, mistä tukea ja apua on saatavilla.

Jos käyt koulua, voit käydä kouluterveydenhoitajalla tai keskustella opettajan kanssa. Jos olet työllistetty, voit ottaa yhteyttä työnantajaasi tai työterveydenhuoltoon. Kouluilla ja työnantajilla on velvollisuus ehkäistä häirintää ja puuttua siihen koulussa ja työpaikoilla.

Voit myös saada apua vapaaehtoisjärjestöiltä, kuten Ruotsin Rikosuhripäivystykseltä. He tarjoavat tukea ja tietoa rikosten uhreille, todistajille ja omaisille.

Rikosuhripäivystyksellä on monia eri kieliä puhuvia vapaaehtoisia, jotka voivat tarjota tukea vaikka et puhuisi ruotsia, tai haluat muusta syystä tukea omalla äidinkielelläsi.

Kun soitat numeroon 116 006 pääset puhumaan neuvonnan kanssa. Sieltä sinut ohjataan paikalliselle rikosuhripäivystyksellesi, josta saat lisää apua. Voit saada tukea vaikka et olisi tehnyt rikosilmoitusta, ja voit myös pysytellä nimettömänä.

” Avun pyytämistä ei pidä pelätä. Kokemus on vakava ja sillä voi olla syvälinen vaikutus. ”

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi ja tarvitset hoitoa tai tukea, voit ottaa yhteyttä omaan terveys- tai lääkäriasemaasi tai akuuttipäivystykseen. Voit myös käydä 1177-tukipalvelun verkkosivustolla tai soittaa numeroon 1177 saadaksesi neuvoja ja opastusta. On täysin hyväksyttävää hakea apua, vaikka tapahtuneesta olisi jo kulunut jonkin aikaa.

Jos olet alle 18-vuotias, voit saada apua oman alueesi nuorisopsykiatrian palveluilta tai verkosta. Joillakin alueilla toimii myös tukikeskuksia nuorille rikosten uhreille. Niistä voit saada puhelintukea, neuvoja ja käytännön avustusta.

Sosiaalipalvelut

Oman alueesi sosiaalipalvelut tarjoavat tukea rikoksen uhriksi joutuneille. Tukea on tarjolla sekä sinulle itsellesi rikoksen uhrina että omaisillesi. Sosiaalipalveluiden tarjoama tuki voi olla puhelimitse annettavaa tukea, sosiaalista tukea ja käytännön apua.

Hae apua läheisiltäsi

Läheiset ihmiset, sukulaiset ja ystävät voivat auttaa monin tavoin. Vaikealta tuntuvia asioita voi olla helpompi käsitellä, jos puhut niistä turvalliseksi kokemasi henkilön kanssa. Sinun saattaa olla tarpeen turvautua läheisiin ihmisiin käytännön asioissa, kuten yhteyden ottamisessa viranomaisiin, jos tehtävä tuntuu ylivoimaiselta.

Rikosilmoituksen tekeminen

Jos olet joutunut rikoksen uhriksi tai koet tarvitsevasi suojelua, voit ottaa yhteyttä poliisiin. Voit ilmoittaa rikoksesta soittamalla numeroon 114 14 tai käymällä poliisiasemalla. Akuuteissa tilanteissa tulee aina soittaa numeroon 112.

Kun teet rikosilmoitusta, on tärkeää että annat mahdollisimman paljon tietoja. Jos motiivi viharikokselle todetaan heti poliisitutkinnan alkuvaiheessa, poliisi pystyy tarjoamaan syyttäjälle parempaa näyttöä. Tämä voi johtaa oikeudessa kovempaan tuomioon. Tehdessäsi rikosilmoitusta sinun ei itse tarvitse tietää tapahtuneen olleen viharikos, mutta on hyvä että kerrot asiasta, jos uskot rikoksen olleen sellainen. Tämän jälkeen on poliisin ja muiden viranomaisten vastuulla selvittää oliko kyseessä viharikos.

” Totta puhuen epäroin aluksi, mutta poliisit kohtelivat minua erinomaisesti ja ottivat minut vakavasti. ”

Poliiseille on hyvä tietää:

- Tapahtumissa ääneen sanotut loukkaukset
- Graffitit, esineet ja symbolit, jotka sisältävät vihamielisiä viestejä tiettyä ryhmää kohtaan.
- Epäillyn aiemmat teot, esim. aiemmin esitetyt loukkaavat lausunnot tietystä ryhmästä.
- Muut äskettäin tai lähistöllä tapahtuneet vihamieliset tai syrjivät teot.
- Jos rikos on tapahtunut verkossa, on hyvä ottaa kuvakaappauksia, jotta kuvat, kommentit tai julkaisut säilyvät tallessa.

Poliisin työskentely viharikoksia vastaan

Poliisi pyrkii mahdollisimman aikaisessa vaiheessa selvittämään, onko rikoksella viharikoksen motiivi. Siksi sinulta saatetaan jo rikosilmoitusta jättäessä kysyä arvelko tekijällä olleen rikokselle erityinen syy.

Poliisi kysyy viharikosmotiiveista myös saadakseen paremman kuvan viharikosten yleisyydestä. Poliisilla on erityistutkijoita ja asiantuntijoita, jotka ovat erikoistuneet viharikoksiin.

Muista: Poliisin tutkinta ei aina johda siihen, että kukaan yksittäinen henkilö saisi rikoksesta syytteen tai tuomion. Tällöin tutkinnan jatkamista ja syyllisen todistamista varten ei ole riittävästi todistusaineistoa. Tämä ei tarkoita, että poliisi tai syyttäjät eivät uskoisi kertomustasi. Rikosilmoituksen tekeminen on tärkeää ja auttaa ymmärtämään kuinka yleisiä viharikokset ovat.

Sinulla saattaa olla oikeus korvauksiin

Jos olet joutunut viharikoksen uhriksi, sinulla voi olla oikeus korvauksiin kärsimästäsi vahingoista. Viharikosmotiivi voi oikeuttaa suurempiin korvauksiin.

Eri tyyppisiä korvauksia

Sinun voi olla mahdollista saada

- vahingonkorvausta tekijältä
- vakuutuskorvauksia vakuutusyhtiöltä
- rikosvahingonkorvausta Rikosuhriviranomaiselta.

Ensisijaisesti rikoksesta seuranneiden vahinkojen korvausten maksaminen on rikoksen tekijän vastuulla. Jos haluat vaatia vahingonkorvauksia, mainitse asiasta poliisille kertoessasi tapahtuneesta. Jos oikeudessa päätetään sinulla olevan oikeus vahingonkorvaukseen, rikoksen tekijän tulee maksaa ne sinulle. Kruununvouti voi tarvittaessa auttaa sinua perimään rahat.

Saatat olla oikeutettu vakuutuskorvauksiin ja rikosvahingonkorvauksiin vaikka rikoksen tekijää ei olisi tuomittu rikoksesta, tai vaikka rikoksen tekijä ei pystyisi maksamaan vahingonkorvauksia. Ota yhteyttä vakuutusyhtiösi/-yhtiöihisi ja rikosuhriviranomaisiin selvittääksesi mitä tapaukseesi on sovellettavissa.

Sinulla on oikeus suojeluun

Jos olet joutunut uhkailun tai muun tyyppisten rikosten uhriksi, sinulla voi olla oikeus suojeluun. Siksi on tärkeää kertoa poliisille tapahtuneesta, erityisesti jos tunnet olosi turvattomaksi tai pelkää joutuvasi uudelleen kohteeksi. Rikoksen uhriksi joutuneen tai uhriksi joutumisen vaarassa olevan henkilötietoja voidaan joissakin tapauksissa muokata. Henkilötietoja voidaan muokata kolmella eri tavalla:

- henkilötietojen salaus
- väestörekisterin turvamerkintä
- henkilötietojen muuttaminen.

Voit hakea henkilötietojen salausta ja turvamerkintää Verovirastolta. Verovirasto tarvitsee usein vahvistuksen poliisilta tai sosiaalipalveluilta. Voit anoa henkilötietojen muokkausta poliisilta. Tässä yhteydessä laaditaan aina erillinen selvitys siitä, voiko henkilötietojen muokkaamisella olla käytännön vaikutuksia.

Muistettavaa

Viharikos ei ole ainoastaan hyökkäys uhriksi joutunutta yksilöä kohtaan. Se on myös viesti koko ryhmälle, johon uhriksi joutunut henkilö kuuluu, ja hyökkäys vapaata ja avointa yhteiskuntaa vastaan.

” Vihatuksi tuleminen sen vuoksi, kuka olen, satuttaa näkymättömällä tavalla. ”

Lisää tietoa on saatavilla osoitteessa **brottsoffermyndigheten.se**

Tämän esitteen tiedot on saatavilla myös seuraaville kielille
käännettynä:

- Arabia
- Dari
- Englanti
- Ruotsi
- Jiddish
- Pohjoissaame
- Kurmanji
- Luulajansaame
- Meänkieli
- Persia
- Romani chib/arli
- Turkki
- Somali
- Sorani
- Eteläsaame
- Tigrinja

Brottssoffermyndigheten

Box 470, 901 09 Umeå

Puh: 090-70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

www.brottsoffermyndigheten.se